

Nebát se, nekrást, obnovit svátky, číst si a nepřejídat se!

Český rozhlas 7 - Radio Praha, 10. ledna 2010

autor: Vilém Faltýnek

Jaké jsou nejdůležitější hodnoty, o které bychom se měli do budoucna opírat? My jako Češi, jako Evropané, jako lidé? Dozvíme se to v malé kapesní knížce Česká vize 2009?

Začněme odjinud. Na začátku ledna oslavil životní jubileum jeden z protagonistů Pražského jara, bývalý reformní politik Čestmír Císař. O současné situaci v České republice řekl:

„Pořád nejsem přesvědčen, že mi někdo předkládá vizi budoucnosti a program, který bychom potřebovali, že ho předkládá některá politická strana nebo alespoň nějaká vědecká instituce, že by se do hloubky zabývali všemi těmi společenskými problémy malé země.“

Pravděpodobně neví, že není sám, koho tento problém trápí. V brněnském divadle Husa na provázku proběhl letos seriál intelektuálních diskusí nazvaných Kabinet Havel. V závěru poslední z nich umělecký šéf této scény Vladimír Morávek řekl:

„Kabinet Havel patří k projektu Úsvit v Čechách, projekt Úsvit v Čechách patří k projektu Perverze v Čechách. Divadlo Husa na provázku se po dobu tří let se pokoušelo prostřednictvím představení Miloše Formana Lásky jedné plavovlásky, Václava Havla Cirkus Havel a představení Davida Drábka České moře hovořit o jakémsi podivném pocitu vykojení, nedořešenosti, mravní dezorientace, jak ji pocítujeme alespoň my, kteří spolu kamarádíme a nechceme v tom stavu pobývat. A tak jsem oslovil lidi, kterých si vážím, aby nám pomohli se v tom světě zorientovat.“

Pro závěrečnou diskusi nazvanou Česká vize vyzvali stovku osobností, aby zformulovali své desatero hodnot, na kterých může stát naše budoucnost. Pokračuje Tomáš Mozga, jeden z iniciátorů Kabinetu Havel a zároveň vydavatel knihy:

„Sešlo se 92 příspěvků, a když postupně začínaly chodit, tak jsme si uvědomili, že to je velice cenná reflexe jak současnosti, tak přemýšlení o tom, kam se vydat dál, kam směřovat.“

Knihka Česká vize 2009 má podtitul Hledání identity 21. století. Najdeme tu odpovědi různé délky, různého zaměření, heslovité výčty i drobné eseje.

„Potom jsme přemýšleli, jak ty myšlenky a podněty přivést k lidem, myšlenky osobností jako je Madelaine Albrightová, Helena Ilnerová, Tomáš Halík, Luděk Niedermayer, Jindřich Štreit, Jiřina Šiklová, Kateřina Šedá, Ivan Medek, Stanislav Bernard, Jiří Grygar, Antonín Huvar a mnoha dalších jiných lidí. Tato malá publikace je kapesního formátu, aby si ji lidé mohli vzít s sebou na cestu do práce, do školy, do tramvaje, do šaliny, aby byla po ruce. Ty texty jsou poměrně krátké, tak šlo o to dostat ty myšlenky mezi lidi, aby byly čteny a mohlo se o nich přemýšlet.“

Brožovaná knížka obsahuje i doprovodné materiály o celém projektu Perverze v Čechách a vyšla v nákladu 2000 kusů v listopadu loňského roku. Nyní po dvou měsících už je rozebraná a připravuje se dotisk. Když se začteme do odpovědí, zjistíme, že ne všichni respondenti jsou se zadáním zcela srozuměni. Někteří chápou českost v zadání jako projev omezenosti, jiní chápou vizi jako něco ideologického. Také v brněnské diskusi se tohoto dotkli, zejména filosof Václav Bělohradský. Na jeho slova reagoval Václav Havel.

„Já mám dojem, že bychom si měli vyjasnit, co míníme vizí. Já si myslím, že Václav Bělohradský trochu zaměňuje vizi za ideologii. Co to je ideologie? Ideologie je jakási souvislá síť odpovědí na všechny otázky a to je samozřejmě cosi velmi pohodlného. Člověk nemusí o všem přemýšlet zvlášť, protože má na všechno globální odpověď. Rozumí-li on vizí toto, pak naprosto souhlasím s jeho odporem k vizím. Nicméně vizi lze definovat i jinak, vždyť tady například těch 92 lidí, kteří odpověděli na otázky, téměř

úplně všichni se shodují na tom, že cosi chybí: jakási duchovní dimenze života. A to je třeba brát vážně, tak tomu opravdu myslím že je, cosi se má stát v člověku. To není náhodou, že si neklademe otázky, kdo jsme co a co jsme apod. Takže bych se v tomto ohledu vize zastal. Pakliže vizí myslíme nějaký výhled, perspektivu, naději v tomto podivném, beznadějném světě, pak jsem samozřejmě přítelem vize."

Bělohradský ovšem zůstal skeptický k vizím i v závěru debaty.

„Co nás vede v životě, je porozumění situacím, a ne nějaké hodnoty, o kterých víme. Ty hodnoty, co jsou opravdu důležité, jsou ty, o kterých nevíme a které se v nás objeví v jistých situacích, kterým najednou porozumíme určitým způsobem a styděli bychom se za to, kdybychom se v těch situacích chovali jinak. Tohle si myslím, že vede člověka v životě."

A Václav Havel Kabinet Havel uzavřel:

„Máme-li rozumět situaci, pak já řeknu, jak rozumím situaci. Já rozumím situaci tak, že potřebujeme vizi."

Projekt má i další výstupy. Na základě 92 odpovědí byl sepsán dvoustránkový shrnující text, který tlumočí Vladimír Morávek. Zde alespoň část:

„Není nic jednoduššího, než myslet si, že blahobyt bude trvat věčně. Nebude. Společnost naší republiky si začíná pozvolna, ale nicméně nebezpečně blížit ke kritickému bodu rozpadu hodnot. Ten by se mohl následně zasloužit i o rozpad společnosti. Naši studenti vykazují postupně horší výsledky (...) Jak z toho ven: výukou výuky cizích jazyků u celé populace, pěstovat kritické myšlení spočívající ve schopnosti vést dialog a argumentovat, zvýšit společenský respekt k pravidlům, nelhat, nepodplácet, nekrást, nepřejídat se, nezávidět. Ze všeho nejvíc dnes potřebujeme duchovnost, je třeba si znovu osvojit schopnost slavit svátky. Za zásadní považujeme zákonem stanovenou zavírací dobu všech obchodů o nedělích a svátcích, tak abychom změnili svůj životní styl a jednak proto, aby mohly mít volno také všechny prodavačky, všichni pekaři a řidiči všech těch aut, kteří nám vozí ten blahobyt. Jsou to ty matky, které pak chybí v rodinách. Nejdůležitější hodnotou v každé společnosti je totiž rodina, rodina cítící velkou oporu, nesoucí prestiž, ale také pověření. Potřebujeme rozvinout novou kvalitu úcty, novou podobu spirituality, která lépe dokáže porozumět skrytému géniu života. Co je vůbec samozřejmé na tom, že existujeme? (...) Česká republika se v posledku musí, ať se jí to líbí nebo ne, vyrovnat s postojem k otázce Boha. Bájněmu mýtu šířenému před deseti lety, že naším jediným a nejvyšším Bohem je ekonomika, snad už dnes nevěří ani ten, kdo ho tehdy tak vehementně proklamoval. Je třeba přiznat svá pochybení. Úplně na závěr pak navrhneme vytvoření instituce Evropské knihovny na českém území. Milan Kundera říká: ‚Co odlišuje malý národ od velkého, není fyzický rozměr, jeho teritoria, ani počet obyvatel, ale skutečnost, že pro malé národy není jejich kultura a historie samozřejmou součástí jejich existence.‘ Mělo by se začít uvažovat o knihovně jako o instituci, která by mohla změnit postavení Prahy a České republiky ve vztahu k celé Evropě. 21. století bude stoletím celosvětového rozvoje znalostní společnosti, naše země má ty nejlepší předpoklady stát se jedním z nejvýznamnějších center Evropy. Mělo by se nevzdat to!"

Tento text nyní putuje po evropských městech v rámci divadelního projektu Karavana míru, jehož se účastní. Asi dvě stovky herců z dvanácti souborů ho vezou z Paříže přes Berlín a Brno do Moskvy.

odkaz:

<http://www.radio.cz/cz/clanek/123889>